

## 54. Het recht op premie-incasso door de tussenpersoon: ontwikkelingen en enkele praktische perikelen toegelicht

MR. DR. P.M. LEERINK

Het recht op premie-incasso door de tussenpersoon staat onder druk. Per 1 januari 2017 treedt een wijziging van dit wettelijk recht in werking. In dit artikel wordt de betekenis van deze wijziging voor de praktijk besproken. Verder komen enkele praktische perikelen aan de orde.

### Het wettelijk recht op premie-incasso door de tussenpersoon

**A**ls een verzekeringsovereenkomst wordt gesloten door bemiddeling van een tussenpersoon, heeft deze tussenpersoon het in de wet verankerde recht om de premie te incasseren. Dit staat in artikel 4:104 Wet op het financieel toezicht (Wft) en stond vroeger in artikel 19 Wet Assurantiebemiddeling en vervolgens in artikel 14 Wet assurantiebemiddelingsbedrijf.<sup>1</sup>

Dit recht van de tussenpersoon op het premie-incasso houdt verband met diens portefeuillerecht. Ook dit recht is in de wet verankerd en wel in artikel 4:102 en 103 Wft. De door bemiddeling van de tussenpersoon gesloten verzekeringen behoren tot de portefeuille van de tussenpersoon. Door het portefeuillerecht wordt de positie van de tussenpersoon jegens de verzekeraar versterkt. De tussenpersoon onderhoudt in beginsel de contacten met de verzekeringnemer. Daar past bij dat hij dan ook de premie int.

Het portefeuillerecht kan niet los worden gezien van het recht van de tussenpersoon op betaling van provisie door de verzekeraar. Het recht op (doorlopende) provisie geeft de portefeuille (mede) een waarde.

Betaling van provisie is per 1 januari 2013 verboden voor zogenaamde complexe producten. Voor schadeverzekeringen mogen na 1 januari 2013 nog uitsluitend afsluit- en doorlopende provisies worden betaald. Andere geldstromen tussen verzekeraar en tussenpersoon in verband met de

bemiddeling in verzekeringen zijn vanaf 1 januari 2013 verboden.

Als de tussenpersoon de premie int en deze via een rekening-courantverhouding aan de verzekeraar afdraagt, is er nog steeds sprake van een financiële band tussen verzekeraar en tussenpersoon.

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft om die reden in 2012 gepleit voor afschaffing van het *wettelijk* recht op premie-incasso. Met het incassorecht ontstaat een risico van sturing van advies door de verzekeraar (door rente-inkomsten of impliciete financiering). Dit kan ertoe leiden dat het belang van de klant niet centraal staat bij de advisering, aldus de AFM.<sup>2</sup>

De Minister van Financiën heeft na consultatie van de markt voorgesteld om het wettelijk recht op premie-incasso af te schaffen voor zover het verzekeringen betreft die onder het provisieverbod vallen.<sup>3</sup> Het wettelijk recht op premie-incasso blijft bestaan voor schadeverzekeringen, met uitzondering van betalingsbeschermers en individuele arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.

Het wetsvoorstel is eind 2014 door de Eerste Kamer aangenomen en vervolgens gepubliceerd met dien verstande dat het pas op 1 januari 2017 in werking treedt.<sup>4</sup> Deze langere termijn houdt blijkens de toelichting verband met het feit dat de sector door een complex van maatregelen onder grote druk staat om allerlei veranderingen tegelijkertijd te accepteren en verwerken.<sup>5</sup>

<sup>1</sup> Zie ook C.J. de Jong, *De verzekeringstussenpersoon en de gevolmachtigd agent* (diss. Heerlen), Zutphen: Uitgeverij Paris 2011 (hierna: De Jong 2011), p. 97-99.

<sup>2</sup> Wetgevingsbrief 2012 van de AFM d.d. 13 september 2012, bijlage p. 8.

<sup>3</sup> *Kamerstukken II* 2013-2014, 33 918, nr. 3, p. 16-17.

<sup>4</sup> *Stb.* 2014 nr. 534. De wijziging van artikel 4:104 Wft is opgenomen in onderdeel HHH van de Wijzigingswet financiële markten 2015.

<sup>5</sup> *Kamerstukken II* 2014/15, 33918, nr. 14, p. 11.



De Minister kan op grond van artikel 4:15 Wft bij algemene maatregel van bestuur regels stellen met betrekking tot het incasseren van de premies door de tussenpersoon ten aanzien van verzekeringen die onder het provisieverbod vallen. Deze mogelijkheid is gecreëerd om te voorkomen dat van het recht op premie-incasso een ongewenste sturing uitgaat. Te denken valt aan het stellen van een maxi-

## De tussenpersoon belast met het premie-incasso loopt strikt genomen geen verhaalsrisico, maar pas op!

mum-termijn tussen het incasseren van de premie door de bemiddelaar en het doorgeven daarvan aan de aanbieder. De Minister heeft aangegeven dat hij vooralsnog geen reden ziet om dergelijke regels te stellen.<sup>6</sup> Het is dus vooralsnog aan de markt om hier op een goede wijze invulling aan te geven.

In een Memorandum of Understanding Consultatiedocument Refertemodel SWO, opgesteld door brancheorganisaties van verzekeraars en tussenpersonen (het Verbond van Verzekeraars, Adfz en de Organisatie van Financieel Dienstverleners) d.d. 4 november 2014 is opgenomen dat het proces van premie-incasso zodanig moet worden ingericht dat het zuiver is en ontdaan is van mogelijke verkeerde prikkels/sturing. Indien premie-incasso van toepassing is, zou tussen verzekeraar en tussenpersoon in de samenwerkingsovereenkomst (SWO) een zuiver incasso-traject moeten worden afgesproken dat ontdaan is van alle mogelijke onzuivere prikkels. Dit houdt aldus het Memorandum onder andere in:

- afspraken over het berekenen van de wettelijke rente bij overschrijding van de termijn en het tijdig doorstorten van gelden door de tussenpersoon naar de verzekeraar;
- handelen op grond van een heldere procedure;
- overgaan tot maatschappij-incasso bij niet nakomen van de afspraken;
- de premie-incassoprocedure opnemen in het Handboek dat hoort bij de SWO.

In de mij bekende samenwerkingsovereenkomsten is dit doorgaans allemaal nu ook al wel opgenomen. Vaak is geregeld dat het saldo van de rekening-courant binnen 30 dagen moet worden aangezuiverd en dat betekent dat er formeel na het verstrijken van die betalingstermijn sprake is van verzuim en verschuldigdheid van wettelijke rente (art. 6:83 onder a, 81 en 119 BW). Tevens behoudt de verzekeraar het recht voor over te gaan tot maatschappij-incasso indien de tussenpersoon tekortschiet in de nakoming van zijn verplichtingen.

In de praktijk zal het er op neerkomen dat verzekeraars strakker zullen (moeten) zijn in het bewaken van het betalingsgedrag van de tussenpersoon en daadwerkelijk wettelijke rente (of een hogere contractuele rente) in rekening zullen (moeten) brengen bij te late betaling door

de tussenpersoon van het saldo van de rekening-courant. De praktijk dat sommige tussenpersonen feitelijk door een bepaalde verzekeraar worden gefinancierd door een coulant beleid met betrekking tot de rekening-courantsaldi, staat onder druk. Daarvan gaat immers mogelijk een ongewenste sturing of financiële afhankelijkheid uit: de tussenpersoon laat dan mogelijk een eigen belang bij het onderbrengen van de post bij deze verzekeraar in zijn advisering meewegen.

## Het contractuele recht op premie-incasso door de tussenpersoon

Uit de toelichting op het wetsvoorstel volgt dat een *contractueel* recht op premie-incasso mogelijk blijft voor betalingsbeschermers en individuele arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, indien dit wordt overeengekomen tussen de verzekeraar en bemiddelaar.<sup>7</sup>

Dit contractuele recht is in de tekst van de wet niet terug te vinden. Kennelijk gaat de wetgever ervan uit dat het verzekeraar en tussenpersoon vrij staat een overeenkomst te sluiten waarbij de verzekeraar aan de tussenpersoon het recht op premie-incasso verleent. Een dergelijke overeenkomst kwalificeert als een overeenkomst van opdracht in de zin van artikel 7:401 BW, meer in het bijzonder een overeenkomst van lastgeving in de zin van artikel 7:414 BW. De tussenpersoon verbindt zich immers jegens de verzekeraar om voor rekening van de verzekeraar een of meer rechtshandelingen te verrichten. Deze rechtshandelingen bestaan uit het incasseren van de premie. Dit houdt onder meer in het opmaken van een premienota, het namens de verzekeraar in ontvangst nemen van de premie en het namens de verzekeraar verlenen van kwijting aan de verzekeringnemer.

Algemeen aanvaard is dat de tussenpersoon bij het *wettelijk* recht op premie-incasso als vertegenwoordiger van de verzekeraar optreedt. Fouten of nalatigheden van de tussenpersoon bij het premie-incasso komen voor rekening en risico van de verzekeraar. De verzekeraar kan zich niet op te late premiebetaling beroepen, indien zulks moet worden toegerekend aan fouten van de tussenpersoon of omstandigheden die in zijn risicosfeer liggen. Met betaling van de premie aan de tussenpersoon is de verzekeringnemer daarmee jegens de verzekeraar gekweten.<sup>8</sup>

Bij een contractueel recht op premie-incasso zal dat in beginsel niet anders zijn, waarbij het uiteraard wel duidelijk contractueel geregeld moet zijn hoe ver de door de verzekeraar aan de tussenpersoon verstrekte last/volmacht gaat.

In beginsel zijn verzekeraar en tussenpersoon civielrechtelijk vrij om een dergelijke contractueel recht op premie-incasso overeen te komen. Een beperking zou hoogstens kunnen worden gevonden in de regeling aangaande 'het dienen

6 Kamerstukken II 2014/15, 33918, nr. 14, p. 19.

7 Kamerstukken II 2013/14, 33918, nr. 3, p. 71.

8 Asser/Wansink, Van Tiggele & Salomons 7-IX\* 2012/264; P.M. Leerink, Premiebetaling in het verzekeringsrecht (diss. Heerlen), Zutphen: Uitgeverij Paris 2011 (hierna: Leerink 2011), p. 229; De Jong 2011, p. 98.



van twee heren' in de artikelen 7:417 en 418 BW. Deze regeling is echter niet van toepassing indien de inhoud van de rechtshandeling zo nauwkeurig vaststaat dat strijd tussen de belangen van beide lastgevers is uitgesloten. Op het eerste gezicht lijkt er sprake van belangenverstrengeling als dezelfde tussenpersoon zowel namens de verzekeraar optreedt als namens de verzekeringnemer. Echter, de bemiddeling en het advies enerzijds en het premie-incasso anderzijds zijn duidelijk te onderscheiden (rechts)handelingen. De inhoud van beide verbintenissen staat duidelijk vast. Mijns inziens is er tussen beide taken geen strijd. Wel zal de tussenpersoon actief transparant dienen te zijn jegens de verzekeringnemer over het feit dat hij namens de verzekeraar het premie-incasso verzorgt en daarvoor een provisie ontvangt. In het algemeen wordt overigens aangenomen dat strijd met artikel 7:417-418 niet leidt tot vernietigbaarheid van de overeenkomst maar er alleen toe kan leiden dat de tussenpersoon geen recht heeft op beloning.<sup>9</sup>

De volgende vraag is hoe een contractueel recht op premie-incasso zich verhoudt tot het provisieverbod van artikel 86c lid 1 BGfo. Dit artikel verbiedt kort gezegd betaling of ontvangst, rechtstreeks of middellijk, van provisie voor het bemiddelen of adviseren van onder andere een betalingsbeschermer of een individuele arbeidsongeschiktheidsverzekering. De vraag is of betaling of ontvangst van incassoprovisie in strijd is met dit provisieverbod. Verdedigbaar is dat het hier niet gaat om een provisie die verband houdt met het bemiddelen of adviseren, maar om een vergoeding die verband houdt met een specifieke dienst namelijk het verzorgen van het premie-incasso.<sup>10</sup> Uit de toelichting op het nieuwe artikel 4:104 Wft lijkt ook te volgen dat de wetgever een contractueel recht van premie-incasso voor betalingsbeschermers en individuele arbeidsongeschiktheidsverzekeringen toelaatbaar acht. Over een beloning voor die dienst in de vorm van incasso-provisie laat de wetgever zich helaas niet expliciet uit. De praktijk is dat thans voor niet onder het provisieverbod vallende verzekeringen provisie wordt betaald aan de tussenpersoon en dat deze provisie lager is als de tussenpersoon kiest voor maatschappij-incasso, aangezien de tussenpersoon dan minder kosten maakt. Er zijn geen aanwijzingen dat deze praktijk in strijd zou zijn met artikel 86c BGfo. Uiteraard dient de hoogte van de incassoprovisie wel een zakelijk verantwoorde en passende beloning te zijn voor de incassoactiviteiten van de tussenpersoon. Voor andere onder het provisieverbod vallende verzekeringen, zoals overlijdensrisicoverzekeringen, complexe producten en uitvaartverzekeringen, kan de verzekeraar mijn inziens ook na 1 januari 2017

het premie-incasso contractueel aan de tussenpersoon opdragen tegen betaling van een passende incassoprovisie. Noch in het BW noch in de Wft is een bepaling te vinden die dat verbiedt. De wetgever geeft in de toelichting weliswaar aan dat die mogelijkheid er na 1 januari 2017 alleen nog is voor betalingsbeschermers en individuele arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, maar zoals ik hierboven heb toegelicht zijn er geen wettelijke regels die een dergelijk contractueel premie-incasso verbieden. Mijn conclusie is dat een dergelijke overeenkomst tussen verzekeraar en tussenpersoon niet strijdig is met het BW en de Wft.

Voorstelbaar is dat verzekeraars minder snel geneigd zullen zijn om voor onder het provisieverbod vallende verzekeringen, vrijwillig met de tussenpersoon tussenpersoon-incasso overeen te komen. Het Verbond van Verzekeraars heeft zich immers vanaf 2011 op het standpunt gesteld dat het recht van de tussenpersoon om de premie te incasseren niet meer past in de moderne opvatting over de wederzijdse rollen noch in die over de vrije marktwerking. Overwegingen voor verzekeraars om voor maatschappij-incasso te kiezen kunnen zijn:

- het belang om rechtstreeks met de verzekeringnemer te communiceren;
- geen onduidelijkheid over de rollen en verantwoordelijkheden;
- directe ontvangst van de premie;
- geen rekening-courantverhouding en administratie;
- geen betaling van incassoprovisie aan de tussenpersoon;

Overwegingen om te kiezen voor tussenpersoon-incasso kunnen zijn:

- de klant wil (soms) voor al zijn verzekeringen één aanspreekpunt, zijnde de tussenpersoon;
- de tussenpersoon heeft vaak een meer persoonlijk contact met de klant hetgeen positief kan zijn voor het betalingsmoraal;
- de verzekeraar hoeft zelf geen incassowerkzaamheden te verrichten;
- behoud van de goede relatie met de tussenpersoon;
- er is meestal toch al een rekening-courantverhouding voor de gewone schadeverzekeringen.

### Premie-incasso zonder volmacht

Na inwerkingtreding per 1 januari 2017 van het wetsvoorstel kan het voorkomen dat een tussenpersoon zonder wettelijke of contractuele volmacht het premie-incasso verricht. Dat is het geval indien sprake is een onder het provisieverbod vallende verzekering terwijl een contractuele volmacht van de verzekeraar ontbreekt.

De vraag rijst welke gevolgen dit zou kunnen hebben voor de praktijk. Kan de verzekeraar aan een verzekeringnemer, die te goeder trouw een premienota van en aan de tussenpersoon heeft voldaan, tegenwerpen dat de tussenpersoon daartoe niet bevoegd was? In beginsel wel, tenzij de verzekeringnemer een beroep toekomt op schijn van volmachtverlening in de zin van artikel 3:61 lid 2 BW. Indien de verzekeringnemer op grond van

<sup>9</sup> Asser/Wansink, Van Tiggele & Salomons 2012 (7-IX\*), nr. 69.

<sup>10</sup> Het tegendeel is ook verdedigbaar, omdat 'bemiddelen' volgens artikel 1:1 Wft omvat: alle werkzaamheden in de uitoefening van een beroep of bedrijf gericht op het als tussenpersoon tot stand brengen van een verzekering tussen een cliënt (een (aspirant-)verzekeringnemer) en een verzekeraar of op het assisteren bij het beheer en de uitvoering van een verzekering.



een verklaring of gedraging van de verzekeraar heeft aangenomen en onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijze mocht aannemen dat de verzekeraar de tussenpersoon met het premie-incasso had belast, kan de verzekeraar op de onjuistheid van deze veronderstelling geen beroep doen. Sinds het ING/BERA-arrest<sup>11</sup> kan voor toerekening van schijn van volmachtverlening aan de vertegenwoordigde ook plaats zijn ingeval men gerechtvaardigd heeft vertrouwd op volmachtverlening op grond van feiten en omstandigheden die voor risico van de vertegenwoordigde komen en waaruit naar verkeersopvattingen zodanige schijn van vertegenwoordigingsbevoegdheid kan worden afgeleid. Als de verzekeraar laat gebeuren dat de tussenpersoon het premie-incasso verzorgt, dan is er mijns inziens goede grond om het risico dan bij de verzekeraar te leggen en de verzekeringnemer te beschermen. Uiteraard zal dit sterk afhangen van de specifieke omstandigheden van het concrete geval.

### De praktijk van tussenpersoon-incasso en de juridische duiding

De praktijk is dat de verzekeraar de premie op (of rondom) de dag van de premievervaldatum in de rekening-courant met de tussenpersoon doorbelast. De tussenpersoon int de premie vervolgens bij de verzekeringnemer. Indien deze de premie niet aan de tussenpersoon heeft voldaan, kan de tussenpersoon daarvan melding maken aan de verzekeraar en om terugboeking van de premie in rekening-courant vragen. Dit terugboekingsverzoek moet doorgaans binnen een bepaalde, in de samenwerkingsovereenkomst tussen verzekeraar en tussenpersoon opgenomen termijn worden gedaan. Daarna vervalt de mogelijkheid voor de tussenpersoon om terugboeking te verlangen.

De tussen verzekeraar en tussenpersoon gemaakte afspraak dat de premie op de premievervaldatum wordt gedebiteerd in de rekening-courant tussen verzekeraar en tussenpersoon, is een afspraak waar de verzekeringnemer buiten staat. De voorwaardelijke debitering van de rekening-courant van de tussenpersoon kan niet worden gezien als een betaling van de premie door een derde in de zin van artikel 6:30 BW. De tussenpersoon heeft immers niet de intentie de premie te voldoen en de boeking strekt ook niet tot kwijting van de verzekeringnemer. De boeking is bovendien voorwaardelijk, aangezien de tussenpersoon het recht heeft om binnen een bepaalde termijn terugboeking te verlangen.

Op het moment dat de tussenpersoon de terugboekings-termijn ongebruikt laat verstrijken, vindt naar mijn oordeel een onvoorwaardelijke betaling van de premie strekkende tot kwijting van de verzekeringnemer plaats. Aangenomen kan worden dat de tussenpersoon in dat geval de premie als derde in de zin van artikel 6:30 BW aan de verzekeraar voldoet en dat deze betaling strekt tot kwijting van de premieschuld van de verzekeringne-

mer jegens de verzekeraar. Dit betekent dat een beroep op schorsing van de dekking of andere gevolgen van te late premiebetaling niet meer mogelijk is. De premie is immers aan de verzekeraar voldaan. De verzekeraar is dus niet meer bevoegd wegens te late premiebetaling de dekking te schorsen.<sup>12</sup>

### Verhaalsrisico

Voor het premie-incasso door de tussenpersoon op grond van artikel 4:104 Wft dan wel op contractuele grondslag is in titel 7.17 BW geen regeling opgenomen. Artikel 7:936 BW geldt alleen voor het geval de tussenpersoon zich bij de verzekeringsovereenkomst tegenover de verzekeraar tot betaling van de premie als eigen schuld heeft verbonden (het delcrederebeding of vroeger de kwijtingsclausule). Onduidelijk is waarom de wetgever voor de figuur van het premie-incasso door de tussenpersoon, zonder dat sprake is van een delcrederebeding, geen wettelijke regeling heeft getroffen. Artikel 7:936 BW is geschreven met het oog op het verhaalsrisico dat de tussenpersoon op zich neemt, indien hij krachtens een delcrederebeding in de verzekeringsovereenkomst verbindt tot betaling van de premie als eigen schuld. De tussenpersoon belast met het premie-incasso loopt strikt genomen geen verhaalsrisico: hij kan immers in de regel nog binnen een bepaalde termijn en bepaalde voorwaarden om terugboeking vragen van de voorlopig door de verzekeraar bij de tussenpersoon in rekening-courant geboekte premie. Laat hij deze terugboekingstermijn ongebruikt verstrijken, dan komt de tussenpersoon in een positie die min of meer gelijk is aan die van een tussenpersoon die krachtens een delcrederebeding de premie heeft betaald. Toch ontbeert de tussenpersoon iedere bescherming en dat wringt. Immers indien de tussenpersoon de premie niet had voorgeschoten, zou er geen verzekeringssuitkering of premierestitutie zijn geweest.<sup>13</sup> Rechtbank Arnhem<sup>14</sup> heeft inmiddels in lijn met de keuze van de wetgever geoordeeld dat artikel 7:936 BW alleen van toepassing is op het delcrederebeding. De rechtbank veroordeelde de tussenpersoon, die de premie had voldaan zonder dat sprake was van een delcrederebeding, om door hem ontvangen premierestituties aan de curator van de inmiddels gefailleerde verzekeringnemer af te staan.<sup>15</sup>

De tussenpersoon heeft beperkte mogelijkheden om zich tegen dit risico te beschermen. Vestiging van een (stil) pandrecht op eventuele toekomstige vorderingen van de verzekeringnemer op premierestituties zal bij een faillissement van de verzekeringnemer niet helpen als de restitutieordering ontstaat na datum faillissement.<sup>16</sup> Een (stil) pandrecht op een toekomstige uitkering of premie-

11 HR 19 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK7671.

12 Leerink 2011, p. 229-234.

13 Leerink 2011, p. 236-238.

14 Rb. Arnhem 6 juni 2007, JOR 2008/20.

15 Zie nader Leerink 2011, p. 229.

16 HR 3 december 2010, ECLI:NL:HR:2010:BN9463 BN9463 (*Nederend q.q./ING*).



restitutie zou wel zekerheid bieden als deze vorderingen voor datum faillissement ontstaan. Tussenpersonen doen er verstandig aan tijdig een beroep op terugboeking te doen of wel toereikende vormen van zekerheden te bedingen.

## Terugboeking van automatische incasso

De verzekeringnemer kan een automatische incasso binnen 8 weken laten terugboeken. Dit recht is in artikel 7:530 lid 1 en 531 BW opgenomen maar verbonden aan voorwaarden. In Nederland is evenwel gangbaar dat in raamcontracten wordt opgenomen dat zonder opgave van redenen binnen 8 weken om terugboeking kan worden verzocht. Artikel 7:530 lid 4 BW biedt die mogelijkheid. Bij een onterechte incasso, verricht zonder geldige schriftelijke machtiging, kan via een MOI-procedure (Melding Onterechte Incasso) nog binnen 13 maanden om terugboeking worden verzocht.<sup>17</sup>

De creditering van de bankrekening van de verzekeraar (of de met het premie-incasso belaste tussenpersoon) heeft binnen het systeem van de automatische incasso slechts de betekenis van een betaling onder de opschortende voorwaarde dat de termijn is verlopen zonder dat van de bevoegdheid tot terugboeking gebruik is gemaakt.<sup>18</sup> Dit betekent dat de premie niet is voldaan indien de verzekeringnemer met succes de automatische incasso laat terugboeken.

Indien de tussenpersoon namens de verzekeraar de premie int door middel van een automatische incasso en de betaling wordt binnen 8 weken teruggeboekt, dan zal de tussenpersoon nog de mogelijkheid willen hebben zelf ook om terugboeking van de premie in de rekening-courant met de verzekeraar te vragen. Het is dus zaak dat tussenpersonen een terugboekingstermijn van ten minste 8 weken na de dag van de automatische incasso bedingen.

Indien terugboeking plaatsvindt binnen een termijn van 13 maanden, dan zal er doorgaans iets mis zijn met de door de tussenpersoon van de verzekeringnemer verkregen machtiging. Het lijkt niet onredelijk dat de verzekeraar dat risico bij de tussenpersoon wil laten.

## Aanbevelingen voor de praktijk

Per 1 januari 2017 vervalt het *wettelijk* recht van de tussenpersoon op het premie-incasso voor verzekeringen die onder het provisieverbod vallen. Het staat verzekeraars en tussenpersonen nog steeds vrij om een *contractueel* recht op premie-incasso overeen te komen. Vooralsnog laat de wetgever het aan de markt over om het risico van ongewenste sturing door de verzekeraar, bijvoorbeeld door rente-inkomsten of impliciete financiering, te voorkomen. Mijn verwachting is dat verzekeraars strakker zullen (moeten) zijn in het bewaken van het betalingsgedrag van de tussenpersoon en daadwerkelijk wettelijke rente (of een hogere contractuele rente) in rekening zullen (moeten)

Wijziging artikel 4:104 Wft per 1 januari 2017 (wijzigingen cursief):

"1. Tenzij anders wordt overeengekomen of de bemiddelaar zich bij de verzekering tegenover de verzekeraar tot betaling van premie en kosten als eigen schuld heeft verbonden, verzorgt *bij schadeverzekeringen* de bemiddelaar voor de verzekeraar het incasso van de premies. Ter zake van dit premie-incasso is hij jegens de verzekeraar te allen tijde rekening en verantwoording schuldig.

2. *Het eerste lid is niet van toepassing op betalingsbeschermers of individuele arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Onder betalingsbeschermers wordt verstaan: een verzekering ter dekking van het risico dat de verzekeringnemer betalingsverplichtingen uit hoofde van een overeenkomst inzake krediet niet kan nakomen.*

3. Tenzij tussen een verzekeraar en een bemiddelaar anders is overeengekomen kan de verzekeraar bepalen dat de bemiddelaar niet langer gerechtigd is tot premie-incasso, indien:

- a. de bemiddelaar niet meer is ingeschreven in het register, bedoeld in artikel 1:107;
- b. de bemiddelaar het premie-incasso in ernstige mate verwaarloost;
- c. de bemiddelaar in gebreke blijft namens de verzekeraar door hem geïnde premies tijdig aan deze af te dragen; of
- d. de bemiddelaar zich schuldig heeft gemaakt aan handelingen, die de vrees wettigen dat hij niet zal voldoen aan zijn uit het premie-incasso voortvloeiende verplichtingen.

4. In de gevallen waarin op grond van het *derde* lid het premie-incasso door een bemiddelaar eindigt, wordt dit door de verzekeraar overgenomen."

brengen bij te late betaling door de tussenpersoon van het saldo van de rekening-courant.

Verder komen in dit artikel enkel praktische aspecten van tussenpersoon-incasso aan de orde. De tussenpersoon loopt in beginsel geen verhaalsrisico, maar als hij de doorgaans met de verzekeraar afgesproken terugboekingstermijn ongebruikt laat verstrijken is dat anders. Deze terugboekingstermijn zal in ieder geval langer dan 8 weken moeten zijn in verband met de mogelijkheid van storning van een automatische incasso.

### Over de auteur

Mr. dr. P.M. Leerink is advocaat te Deventer bij JPR advocaten en onderzoeker bij het Amsterdam Centre for Insurance Studies (ACIS). Daarnaast is hij als redacteur verbonden aan dit tijdschrift.

<sup>17</sup> Art. 21 Algemene Bankvoorwaarden.

<sup>18</sup> Hoge Raad 16 september 2011, NJ 2012, 89.